

Nr 55.

Av herrar **Sundström** och **Werner**, om ökat anslag för stipendier, uppmuntran och belöningar åt svenska tonsättare.

I årets statsverksproposition rörande åttonde huvudtiteln är det under kungl. musikaliska akademiens stat uppförda reservationsanslaget för stipendier, uppmuntran och belöningar åt svenska tonsättare upptaget med 20 000 kronor — samma belopp som under budgetåret 1947/48 — under det att akademien hemställt om en ökning till 35 000 kronor. Undersöker man förhållandena, visar sig följande:

Det ifrågavarande anslaget höjdes år 1920 till 25 000 kronor med hänsyn, dels till det sjunkande penningvärdet, dels till det ökade antalet förtjänta tonsättare. Vid krisen år 1932 sänktes anslaget till 15 000 kronor, år 1933 till 10 000, år 1936 höjdes det till 15 000, 1938 till 20 000, 1940 sänktes det till 5 000 för att höjas år 1942 till 6 500, 1945 till 15 000 och 1947 till 20 000. Musikaliska akademien har tidigare städse framhållit nödvändigheten av att anslaget måtte höjas till åtminstone det förutvarande beloppet 25 000 kronor och, i sina senaste anslagsäskanden, till 35 000 kronor.

När anslaget år 1932 första gången sänktes, skedde detta med den motiveringen, att 1919 års lag om rätt till litterära och musikaliska verk skulle ha givit tonsättarna bättre villkor, vilket emellertid i viss mån var missvisande. Den ifrågavarande lagändringen medförde nämligen för verk av de tonsättare, varom här är fråga, inget nämnvärt bättre lagskydd än det de tidigare åtnjutit. De svenska tonsättarna skapade emellertid 1923 själva en organisation »Föreningen Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå, STIM» för tillvaratagande av sina rättigheter. De nya inkomster, som genom denna organisation kommit tonsättarna till del, bero, som nämnts, ej på något ökat lagskydd utan på tillkomsten av radion och även i någon mån på det ökade antalet orkesterföreningar i landet. Dessa nya inkomster motsvara emellertid föga mer, än vad tonsättaren tidigare kunde uppbära som förlagshonorar etc. för sånger, piano- och violinstycken m. m., inkomster som numera av mångahanda skäl praktiskt taget bortfallit.

Under det att t. ex. författarna i regel kunna leva på sin skönlitterära verksamhet, äro tonsättarna i ett helt annat läge. Ingen svensk tonsättare kan existera på sin produktion av konstnärligt och ideellt högt syftande musik. Alla äro nödsakade att genom förvärvsarbete, t. ex. såsom musiklärare, kapellmästare, organister, recensenter eller utövare av yrken utan-

för det musikaliska området skaffa sig sin försörjning, ett förhållande, som givetvis är till stort men för deras tonskapande. Detsamma kräver oerhört mycket av tid, nervkraft och koncentration. Det är icke förmätet att säga, att på grund av detta förhållande många värdefulla verk, som skulle ha varit ägnade att hävda svensk kultur inåt såväl som utåt, icke kunnat och icke kunna komma till stånd.

Det bör påminnas om det förhållandet, att kring sekelskiftet och något tiotal år framåt tonsättarna Emil Sjögren, Andréas Hallén och Hugo Alfvén vardera erhöles 3 000 kronor årligen. När tonsättarstipendierna våren 1947 fördelades, erhöles följande personer belöningar: Hugo Alfvén, Ture Rangström vardera 1 500 kronor, Natanael Berg, Gösta Nystroem, Hilding Rosenberg, Adolf Wiklund, Dag Wirén vardera 1 000 kronor. Tonsättarna Kurt Atterberg, Lars-Erik Larsson och Oskar Lindberg erhöles ingenting med anledning av inkomster från andra förvärvskällor. Resten av det disponibla 15 000-kronors-anslaget fördelades som uppmuntran åt G. de Frumerie, J. Fernström, H. Hallnäs, J. Jonsson, E. von Koch, G. Paulson med 750 kronor åt var och en samt med 500 kronor åt var och en av: K.-B. Blomdahl, J. Eriksson, A. Henneberg, S. Rybrant och Y. Sköld. Då man jämför dessa belopp med dem, som tidigare i seklets första decennier utgingo och dessutom tager hänsyn till penningvärdets starka fall, framstå de senast utdelade belopen som helt otillräckliga. Dessutom har anslagets ringa storlek år efter år tvingat musikaliska akademien att helt förbigå i och för sig väl förtjänta tonsättare.

En höjning av det under musikaliska akademiens stat uppförda reservationsanslaget för ifrågavarande ändamål skulle sålunda ha till syfte, dels att bereda produktiva tonsättare möjlighet att åtminstone under *någon del av året* avsäga sig betungande förvärvsarbete för att helt kunna ägna sig åt kompositionsverksamhet, dels att bereda yngre tonsättare sådana utländska studiemöjligheter, som avses i bestämmelserna för detta anslag.

Med anledning av vad som sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att för budgetåret 1948/49 anslå 35 000 kronor på det under kungl. musikaliska akademiens stat uppförda reservationsanslaget för stipendier m. m. åt svenska tonsättare.

Stockholm den 19 januari 1948.

Walter Sundström.

Oscar Werner.
